

NANDO ELMO

VJERSHET E
HELMIT

PITTI
EDIZIONI

Nando Elmo

VJERSHET E HELMIT

Redaksi e re me ndreqjen e gabimevet e të parit botim në kartë

Kopertinë e Cesare ELMO

Nando Elmo

VJERSHET E HELMIT

*for those who drink of bitterness
(Ezra Pound: Pisan Cantos)*

Kushtim

*Kujit këta vjershe
Të kotë
Çë dëshpërisht
Kërkojinë
Merë
Buzëqeshje e njëj momenti
Të livanisjin qiellin tim vakand
I kushtonj?*

*Tek ki dhespër
Përpara derës regjërore së madhe
Ngrënj thimjatirin
E këndonj falin e ikjes*

*Kujt do t'ja kushtonj
Këta vjershe
Çë me zëmërim
Kërkojin sa të mbjojin honin
E thartimit?*

*Zefit
Margeritës
Çë me fjalë të përshtatshme
Mbjuan vakandin e jetës*

*Miq ndlemni
Ndose dhurëtila
Ngë hipet te lartësia juaj
Leni keto tharti
T'i ëmbilsonj
Mjalthi i miqësisë*

I

Zefit Skiro di Maxho

Ndërsa djovasnja disà vjershe të Montale-t
- Sa largu jam ka hollësia e tij -
M'erdh kujtimi
I buzqeshjes tënde

Ironike

Qetin nga urtësi

Mosnjeriu i jep
Siqiljan si je
Të sprasmen fjalë

Ujë çë lan
Gjithë kotësitë tona

Livrisa baltën
Më ranë fjalët njera pas tjetrës
Nanì terem përposh diellit të Horës

II

Ket mbrëmanet e të korravet
Ket dreka e verës
Ndë mes të gazevet të gravet
Kur zëjin korrëtarët
Zëmërin më lëmë

Ket hera kur këndonej e vetme një cînixir
E bij hjea ndër vreshtat
Ket piqshin rrushtë
Par se të zënej nj'arganetar t'i binej
Vej dhon Oraxi
Ture i shkruajtur më zëmër poezit'e tija

I pirsëritnej katundi

Kishin kujtim ahirna e kishin shpirt

Do të prirsha ket ajò gjitonì e qosme fjalësh
Çë thojn përpara zjarrit
Vërteta t'ulta e nga tringël ish zër'i njëj Hyjnie
Do të prirsha sa të mbjaksha si të mbdhenjëtanë me urtësi
Pa çotitë e sosme

I paqme e pa rrunganxje ndë mes të shurbisevet çë rreth na
rrijinë

E çë mbjakshin ahirna bashk me ne

Na bëri pa krye shkencja e rrimi si kronje çë ngë nxierjin etë

III

U shtruan ket kaltria
Retë si dhen çë kullotjin livadhet pakufinj e qiellit
Bie kumbor'e madhe
E masin qetësinë e shpivët të lëryera
T'asaj ç'ish një herë Firmoza

Fryn ka shtegjet e bregut

Një livandinë e hollë
Do të siell shi
Mbë mosnjeri ç'e pret

U egërsuan ullinjët
Hjersa vreshtat
Një mollë kurçe një qirjerinë cimbin

U shkatarrua
Mjalët e arëzës që fjeturon
Ket këtò mbersa të shkreta ç'ishin kopshtira

Babaret zëmëra
Shpirti së ka më kufinjt' e tij

Si ven këtò fjalë
Çë ngë zën valle?
Duken shërtime
Duken rahalle
E rrinë si ujë më zjarr që nëng zë val

IV

Buk'e mbëlhasur poezia ime
Çë përsëritin urtësi të moçme
Thonë se sesi shkruanj

Sesi pindaksinj u nëng bëhet më
Na mundi rritj'e historisë
Hegeli bën akoma skollë

E kan t'urtë që kështu e ndiajin

Po jam ateist
Ngë kam sipër kryet mos ndonjë idol
Thon se ke të vesh për prënjet
Për honet e vetëhesë tënde
Për stalat sa të riminarsh koprè
Ke akoma t'i trëmbish borgezrat
Sikurse kjò ng'është urtësi borgeze

Shanj *Croon-eret* çë Taorminë
Gjithë ditin i lemojin veshët
Amerikanëvet

Po jam shkrimtar i ndrishëm i shkathët
E sesi mundin kundrastonj ditin e sosme
I lë ujravet, si Koheleti, bukën time e djersur

V

Na perendimorë
Të ngar ka ankth'i trakulimit
Së do të kemi më
Thavmasjen e njëj agimi

VI

Këtë ç'u ju thom mund t'jetë se ë çotì
Po mirrnie vesh
Vëni kufi

Ngë lë ëndrrën e atëdheut tim Greqia

Pse këtë më shtu Perëndia
Ket flitej greqisht
Çë kur vu rrënjë
Μεγάλη Ἑλλάς
E rregji Itali piksi Sisicet

Gjithve një qelq verë
Një thelë bukje gjithve
E ndrequr me udhos

Ng'e ndrronj ëndrrën e atdeut tim
Se dua të klanj Morenë
Më se mortjen e Skanderbeut
Çë më duket shurbès litì

Bëra këtë folë çë ngë dija të kisha
Mbrënda ket këmisha e zëmëris sime
Ish klisha pa kumborë
Ket këndonja *Φῶς ἰλαρόν*
Ose *ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε*

O ndër dhesperet
θεὸς κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῶν
Ngë njofa më të math kungim

Ngrëjta këtë klishë te dheu i huaj
Sa të lemoja angthet e papërkasjes sime
Po njota ngrëhen shërtime
Sot më duket gjithësej çotì

Po kimni paçenxë ju zotra
ju lëpinj lipisì

VII

Kur djalosh u nisa ka lartsitë e Firmozës
Shinja llargu një mur ku mbaronej jeta
Ktjè – më thonej një zërë - mbaron udhëtimi it
E prapa murit dhera kodhra vreshta kopshtira
E detin Jon që mbllin orizontin
Ku zë pakufiri

Nani që ju qasa murit
Ai më pengon sa të shoh mbatanë
Nëng mendonj më hapësirat
Çë një herë vrenja

Ndose thërres
Mos ndonjë jehon më përgjegjet
Vet muri sipër më rri

VIII

Për K.

Kur të lëmonj
Cilën fytyrë tënde
Jam e lëmonj?

Cilën zë tënd gjegjinj
Ndose nëng lodhet veshi
Prapa zëre të rinj

E ndose i vë re syut tënd që gjelbëron
Si gjelbërojin dherat tanë në paraverë
Vocele

Ket cili liqen jam e pasqirohem
Narcis i moçëm?

Ditë pas ditje më paraqitin moti syvona të rea
Anagasen vërtetat tona
I shtrohen të sigurta përpara shpirtit
Po jotja më gjimton

Nj'errësirë e madhe
Të fashion

Buttom ti udhën
Për të t'e arrënj

Çëlëm dritën
Çë mund të dritësonj
Te fundi mbambarrarem
Nga herë adunarëm
Se kur të kërkonj
Kërkonj vetëhenë time e malingosur

Së cilës
Na çë vet atë duami
Dimi vet se ngë dimi ç'është

IX

Mi corazón latía atónito y desperso
(Machado, Soledades)

Përsëritinj ëmëret tuaj
Miq ç'u bët kujtime

E më skretëruat botën

Nëng nëmëronj motën ka i cili u qetësuan gjitonitë

Ndose na të qlluar hapmi sytë

Vet te momenti ket i cili shpirti na lyren

Nani ç'ju mejtonj

Ikni

Livand çë hipet

Sa të bired

Ket qetësia e qiellit

Xhuà, Nikò, Pinù, Vervè

E shkëlqiera Memè

I pjoti nder Alfrè

I urti Ndò

Qesharaqi Binù

I shëjti papas Viçè

Dhon Leò

Dhon Spì

Kopositë lodhësitë trëmbësitë

Dashuritë martesiet lipet

Skisat

Urtësitë e Firmozës

Mëmë e at

Sa qet hje

Sa jini

Të thieshtë ëmëra

Lëmonj varret

Shtie shkikuj verje më truall

Si bëjin për spirtën tuaj

Të mëdhenjtë tanë

Ju kustonj lule mali pa merë
Ket kjo stinë e agur

Kem' të pirsëritmi sa ëndër është gjella?
Na u lodh gjufa me urtësi të pavlerë
Edhe fjalët na lëshuan

Ket zëmëra ime e errët e mungare
Zjarm i kotshëm
Si thot një poet
Mos ndonjë kryqe gjymton

X

*... ses racines de souffrance
à mon côté dès l'âge de raison ...
(Rimbaud: Une Saison en enfer)*

Ullir i rropartur
Pa lëng
Fantazm i bër

Ka toku i motit
I ngatarriet
Te fati i lig të familës sime

Të sfartur
Petkun tim e pe
Pe shpin e shitur

Te pasiqiri i trubulluar të harramjes
Hje shkojin
Dherat që mbjojin sënduqe me grur
Thekër e trikomel
Xhara me valë
Bute me ver

Kishin furret bukat e tyre
Burxunielet të lyert

E merojin fiqësh
Molash çistat ndër tavuletrat

Ëmnonj kotisht
Farnitat e vreshtavet
Massavetrat e ullinjëvet
Gallatrat e kështënjavet
E të korravet Pandanat
Brinjin e madhe e festës

Lëme të djalerisë
Vallësore

Lefjin qenët
Te perëndimi ture mbjedur
Kaciqe e shtjerra
Te skaraci

Kishin kasuralet djathe
E që sumarshin gjiza

Shkojin te gjitonit bularë
shkojin zonja

Kishin kopile qesharaqe

Çë tandon gjumin tim?
Cilët ëndre paraqitin
Merëngia e ikjes?

Po lavdì Zotit
Për shqitjen ka gjisej
E vñv ἀπολύεις

Nani çë më dhezet
Te buzqeshja e dhesperit
Një dritë gazmore
Çë më mashtron

Qaset moti
E moti ë dhja ki
Çë më thot
Se çë do shkova kle faregjë
Edhe sa shkuan pësimet e djalerisë sime

XI

*... në sachant m'expliquer sans
paroles piennes...
(Rimbaud: une Saison en enfer*

Vete si poeti grek Solomoni
Ture marr hua fjalë
Nani ç'ë e mbaron një botë
Çë imja ngë qe kurrë

Mi vlezër u spavtin

Me kë kam të fjas?

Cilat lavdi mund të ngrënj ka zëmëra
Për të cilin Zot?

Atij çë e më lyren nani

Nani çë pe lirin' e tij
Ç'është padomethënija e botës

Vonë vonë shum vonë

Lavdi tij Zot për dukjet mashtrore
Me të cilat na lëmove
Te pësimet e gjelles

Njota se është e shkon e sprasmja hje gazmore
Gëzohet te një moment
Shpirti

Një sponxë
Me uthul kryqësuarit
Sa mos të ndienj
(Fat'i ëmëravet)
Helmet

XII

Pa kreni
Ultësisht
Vura karriqen prez kopresjes së Jobit
Me ndër veshë zërën e Koheletit

Kotësi kotësish
Gjithë është kotësi
Edhe vepra Jote

RREPTËSI

Thërret Jobi te durim'i tij
E kotësisht priret
Jo e njëjta
Jeta
Kotësisht mbrasen lumet ndë det
E kotsisht stinat priren

Po fare gjë priret

Gjithë vete ket vat ju miq prindë vlezër motra
Ka ku ngë do të prireni kurrë

Një dëtyrë
Jin'e paguani
Vet pse qet të thërritur ka faregjëja
Vet për një buzqeshje e rremë
E pjëhra u pruartit ket pluhuri
Çë nj'er'e ligë e perëndimit shprishin

Fare gjë priret e çëdo lehet
Shpërblen ftesën e të mbdhenjëvet tanë

Të hapurin e syvet

Mblimi sytë pse
Gabim'i Hyinivet nëng do par

XIII

Μηδὲν ἄγαν

Një i lën
Te lënsia e tij tha se
Gjithësej do të priret
Jo për *esprit de ressentiment*
I prier, tue e falënderuar, profecin' e keqe

Nëng kam shpirt trimi
E dua të shuanj nga vëlimë pushtetje

XIV

Shërbenj sa të harronj se shërbenj
Lodhem sa të harronj se lodhem
Gjellonj sa të harronj se gjellonj

Vet dhëmbjen nëng harromi t' e harromi

Po ti vocele gazmore
Rrim përpara me të mirat e dhurtolet tote
Sa të harronj se harronj

XV

*Le fue dado el lenguaje esa mentira
(Borges: Los dones)*

*.... Es bleit uns vielleicht
Irgend ein Baum an dem Abhang ...
(Rilke: Duineser Elegien,I)*

Fjalë
Ti çë piksin bota
Nani ç'erdh dhesperi
Lyre shebëtorin tënd

Të kerkova
Ndër angonet më të ngushtë
E m'ike nga herë ka duart

Gjetkë fjuturove
Ture thën ndrishe ka mendimet e mi

Ndrove vërtetat
Në të rreme
Të rremevet
I dhe forcë
Njera sa gjak të shprishjin

Na qelle llargu ka deshe

Po u firase edhe ti

Përposh dielit të së vërtetës
Ture thën se e ndryshme ë fjala
Ka bota çë do të shprehënj

U kalbe
Si një pemë çë muar shum shi

Rri ka Shinjanjezët një shtog me majapkat e tija
Sesi mund të shpresonj vetmin' e tij?
Cila fjalë i jep ëmër?
E ujravet e Grondit
E të gorricës ka Llumunjelthi
Ka hin më verë një ftohtësi e hollë?

E kaltrinë e syvet të pleqvet
të njomthë
Të lagët për lotë të rrëjitur
Si do t'ë thomi
Cila fjalë i mban shefur domethënëjen
Ndose na dim'ë shprehemi vet me fjala të huaja?
Vrejin ka dhoqet e sheshevet
Perëndimet e mallengimit çë ngë ka të rrëfier

Atë çë kish të thufej u tha

E s'kan fjalë të rea

Nani sherbëtorin tënd Ti lyre
Mos tando më
Lodhësin' e tij

Do të mbanj kujdhesin të prier

Ket vetmia ime e vakand
Si një titarot
Çë ngë kendon më lotët e dashurisë

Mbanj
Tash ngryq më sjet krafet
Si një ç'i varth s'ka më çë të bënj

XVI

*En el arango esta la estrella
(Jiménez: La estación total)*

Te dhesperi i gjat
Ish theristiu
Ndër muajet më i ziu
Këndojuj fjala të moçme
καὶ ἐπέφανε νῆμῖν
T'esurvet
Ndersa lavdia e Perëndisë
Kish përbënën e njëj dhunëje

T'esurit
Ngë na lëmonej mos ndo një këndim
E fjala spavej
Te zotria vakand
E qiellit
Të ngjier portokallje
Çë ngë njofmi e nëng na njeh

XVII

E butë më vren me sytë tat
Si të butë timët
Pse ngë kam thonjë
Sa të gërmonj zorrat tote
Te thellsia e kësaj humbje
Ket qelbësitë
Gjellon e vërtetja

Ndose buzqeshja jote
Ësht një gënjim

XVIII

*No, mi corazón no duerme
(Machado, Soledades)*

M'u mbjodhtin rreth
Kushëllinjët e Jobit
Miq pjot hollësi e mirndiemje
Filozofi teologji
Shkencë

Do të më zgjojin ka mor'e fatit të keq
Po jam një të cilit ng'i zë gjumë

Kujit kam t'i bindem?

Shaturi pa rrëkime
Nëng skrifin koposin'e tij

Dua të rri këtu

Ket angona e vatrës
Sa të kem hi të shtie më krye

E të ngjurrinj zërin
E parkalesjes sime pjotë mallkime

XIX

in den gekosteten Vorschlaf...
(Rilke: Duineser Elegien, III)

E mbrehte gjëmbë
E dëshirit

Të ndryshëm qëronj
Kur nata e sqetësuar
Ngë kish ylle
Të më bëjin dritë

Losnja ëmbëlsinë
E figurës tënde
Prapa vetula pjotë gjumë

Më vijin suvalat e kaosit
J'arrënej i fshefuri ftesor
Zot'i gjakut
E lëshonja lënget
E vetëmisë sime

Mb'udhën e natës vete ajri
“Ku vate moti
Çë ish më njëhere...

”

XX

Ngë façohe më
Ka finestra të më thuash
Çao

Varri ë e të ha
Kurmin
Gjakun çë levrisej
Jo vet veshlat time

M'u burthua një natë Vallesh
Mua mik i garrafunevet
Midhis linjavet tënde
Gjizë dhije

Ligja ish
Past kurmi atë çë i përket atij
Pse shpirti pa llikuzhit e tija
Nëng vë penda

E fjuturova
I dashuri mëkat

Ngë façohe më ka finestra
Të më thuash
Çao

Të më tandosh
Natat e pritjes
Çë ngë pirsëritjin

Të parën mallmadhi

Pashe si thuhet paqë
Ndersa neve gjella na marrunarin
Me deshire çë skomollisur ngë duan

XXI

U lodhëtin fjalët

Një filosof thot se jemi bilët e tyrve
Më se prindvet tanë

Lefemi te një botë tash e intepretuar
E fashquar si te kukula sirku

Disa na magjepsjin
Ture na rrethuar si fjutura të pikëluara si brez'i plakavet

Disa si grere
Na farmakosjin

Të tjera kotësisht
Spaven si fumat cikarri
E priremi t'i shtridhmi si llimune pa lëng

E tonat

I përsëritinjt si brumbulli me kurrizin e artë kopren
Për të ngatarrenjt
Një kukuban

Çë nëng qëndron kurrë
Jetën tonë arbëreshe
E cila ka ngyret e djalerisë e parrëmbieshme

XXII

*En une façon de patois attendri
(Rimbaud: Une Saison a l'enfer)
... notum si callida verbum/
Redderit iunctura novum
(Horatius Flaccus: Epistulae)*

Kur jam jimaz ka im bir
Rekuperarinj i pir si jam
Kundër shantazhin e shëndetjes
Piaxhirin e sigaretës

Sigaret mejtimi

Fumata vete pir lli fatti të saj
E u s'i kam kontrol procesit të djegjes
Çë pa rraxhë vete te kufir'i saj
Dreq sa duhet
Vete tebaneria jonë
Jemi tash te mucikuni

Pesqind vjeç
Kan më pak hapësir se nj'ëndër

I masa fjalët
Ze'

Kërkova ture veshur arbërisht
Fjalë litire
Atë bashkim të urt
Çë thon se bën të rea
shprehjet të vjetra

Te magja ime gjuhsore
Brumit nëng fryfet po

XXIII

*Ndonit të Sasonvet
historian ka Ungra çë nani banon mbatana*

Vrenj mik
Çë pate fatin e keq
T'ikje par motit
(I kish zili urtësisë tënde
Ndonjë hyjni shkatinj)

Librin tënd të rënd
Mbë historin e Villa Falconieri

I bëre këmbëzin dijturisë së skollevet

Ç'është historia? pyen
Disa t'urtë, ti thua, e thon
Përqeshje t'atyrve çë rrojin
Të vdekurvet
Disa tallje të vdekurvet
Atyrve çë kan akoma bindjen të gjellonjin
Edhe me sytë e haptë

Ti më i zgjuari
E thua lozje
Ç'ata çë rrojin i bëjin shokvet të tyre

Kujtimi nëng na sosin
Vemi si te nj'ëndër
Nga herë çë rrëfiemi

XXIV

*Kai tous κτανόντας άντικαθνεϊν δίκηι
(Aeschilus:Koephorai)*

Një i shkurtur blegërim
Te thertoria i ngjatënej
Me këmbët e lidhurë
Kaciqe e shtjerra
Trallishi¹

Pinej gjakun e tyre gjitonia

Të rrjepu
E të varur te gërrjepçi jashta derës së qëngës
Na vrejin po të butë me sy pa vetulla
Me gjuhin anamesa dhëmbëvet
E cila të lipnej gjakmarrje nëng kish pasur mot
Ushqim ushqimi
Si nga gjë
Këtë dojin Pashkët
E Natallet

---

¹ Supranom i qangierit të gjitonisë sime.

Po thertorien e saj
Këtë e doj gjella
na paraqiti Dike

Dëtirin tonë
Te mot'i caktuar
Do t'e paguami
Ka krimbat do t'jemi ngrën

XXV

Qellshin si motërma
Zonja Ruzar'e Xhilotit e Zonja Mari'e Kaluqit

Me një “zotrote” i drejtohej njera tjetrës

Hollësi e zotërisë së tyre

Le Zot të bisedojn kështu
Te dhoma e pritjes së qiellit
Tue mbar njera duart
Te prëhri tjetrës

E ture shkëmbier fjalë fletake
Pa merë si i dy qirjerinave piptimi

Si ngë bën këtu
Te bota e kujdhesit të rënd
Te ku i shture

XXVI

Më dhëmbet
Se shpitë e bujarvet të Firmozës
Janë vakand
Kujtimi pak më ndifin
Sa të ngjallin hjetën e tyre
Te prahu i dritësorvet
Te dhoqet te ku asedhe u prëhem

Më dhëmbet se janë të banuara
Ka të huaj
Ç'i ngë më dhanë mosndonjëherë
Një falënderim

Çë ngë rrëfiejtin pralla
Te dhesperet e verës
Kur zdrypej ka Shimremali një ftohtësi e hollë

Këtje tringëllisnej martjeli i Nofarit
Këtu i bij kitarrës mjest Kaparelli
Mallkonej gjithë shënjtrat lal Nxellmi
Kur hunjë dhollarnej për udhritë
Gruaj'e Tinjës qesharaqe thojë skandalet e saj
E ce Rrusaria e ullur te dhoqea pinej të sprasmin kloqë

E mbushur vetmie
Ngjatet hjea ime
Te dera e cje Maries së Ponit
E cila më kish streksur ture djovasur flakat e zjarrit
Një ardhje pjot hajdi
Σῶσον κύριε τὸν λαόν σου
Zot kotisht të parkalestim të shptonje popullin tënd

XXVII

Ishe dëshiri i gjithë Firmozës

Erdha edhe u i trëmbëshëm
Te një natë pjot angthe
Sa të trokollisnja te dera jote

E deshe djalerinë time
Çë ngë kish vën akoma mjekër

Nani të trokollisi moti
E të skretëroj shtratin

Fikson sytë te vakandi
E një i huaj të qellin ket ti ngë do

Kish ligjë dhon Fernandi
Çë më djovasnej të mbdenjët tanë
Ata çë thanë gjithesej par se t'j'arrëjnim na
I madhësonja të mirat e tua
E te kaltria e syvet e tij
τοῖς' ἴκελοι πήχουιον ἐπὶ χρόνον ἀνθεσιν ἤβης
τερπόμεθα
Neve çë jemi, thoj, si fjeta ç'u len te paravera
Njize na zë dridhëma e dimrit çë na firasin

Dëshir'i Firmozës u shua
I pjekosur ka moti
E vete pa merë
Biret ket nata ai këndim'i djalerisë
Στρώσε το στρώμα σου για δυο

XXVIII

Sa qelqe masa me Pallinotin e Mik Sesorit
I cili nani banon me hyjnitë e botës
Me të cilët nëng pifet kurrë

Të sprasmin me raki Triest
E frynej një vore e rreptë

Na ngriti dorën
Ndersa e ngrejim
Për një përshëndtje e rreme
Se gjella prana Pallinotit nëng ju ngjat.

XXIX

Hapshin trapitet

Kallarshin ka Pallaci mjergulla të trasha
Ndersa na zëj val gjaku

Hajim çaudele të pjekura
Të ndrequra me valin e ri

Më vaft shtrëmbur
Ndose ngë të mendonj
oj Fedheri mjeshtr'i zjarrit

XXX

Hëngtim të harepsur sa na mundi pjënsi
E pim verë të çmendshme

Difet se për nom natyrje
nga hirë ka të kundërtin e tij

U dejtëm sa mos nakatosjet t'i adhunarshim
Prapa muzika qiellore i vamë

Për Çajkoskin e Bollen
Shqitez çë ngë ka të njëqënshtëm
E harruam
Varfërinë njerzore

Vanë lotët e Xhuanit Balma
I cili edhe pa verë
Qan vet për hajditë e muzikës
Sa të harronj se frymorvet edhe nga ngulje
i siell koposi

XXXI

Tha një i urt
Se jetri është pisa jonë

Mbanj mend atë zjarm i egër
Çë ngamon tij m'afërsonej
M'u dhëmbe ket gjaku

Kërkova mos t'isha pisa jote

Ndomos se fati na bëri
Nevoj'ë të tjetrit

Njetër pjot urtësi më kish bën të bindur

Ndose mir e do
Llargu i mbetshe

Midhis trakulimit të pe e të haraksurit
Tij çë të kërkova e nëng të gjeta
Se anangasëshe me një të huaj

Me një garbëlizë ndë krah

XXXII

Hiri
Halez
Harrove helmatar harakset
Holqe hapësirat himas
Hjetë hjidije

XXXIII

Ti zot' i dëshirvet
Lem

Pse akoma më babarin?

Vete i penguar
Pa fjalët e përshtatme

Te vjershet tim
Të vetmë të ngarkuar
Sa të thon vërtetje
Të cilavet sesi do t'jenë
Ng'i kam benë

Ftesin vet
Një koposi brumbulli
vëllejtarsia ime?
O jam i marr ka lozja e pakujdhesit
Me të cilin më shpëton ka lënsia e gjelles?

XXXIV

Dalje

Tij këto fjalë të vapke
Çë më dhurove me gjakun
Ti siell si lulet e malit
Të tillat thonje se më se ato të kopshtit ti i donje

Lulet
Skutinat si i thon' e Shën Mërisë
Me trandafilat e egra
E skallieret e Brinjës së Madhe
Ti siell tufë e lidur me një nok malli

Gjëmbat na ngasjin neve
Nëng na i kursej gjella
Nga shenj dashurie edhe te kujtimi na e bëri breme

FJALORTH

breme = *rimorsi*

burxunielet = vurzunjelet= *contenitori di terracotta per conservare cibarie olive, grasso di maiale ecc...*

çaudele = *bruschetta, ciambella*

cìnxir = *cicala*

çistat = *ceste*

dhja = *appena, solamente*

dhollarnej = *piallare, levigare, fare la punta*

esurvet = *affamato, assetato, bramoso*

Farnitat = *Farneto, toponomastico*

firase = *disidratato, deperito, diseccato*

fshefur= *nascosto*

Gallatrat = “*Galatro*”, toponomastico

garbëlizë = *panno bianco di lana grezza, scialle*

garrafunëvet = *damigiane*

gërrjepçi = *uncino*

greere = *vespa*

jimaz = “*in campagna*”

kasuralet = *Locali per la cura e la conservazione dei formaggi*

kukuban = *fantasma*

llikuzhit = *lecornie, prelibatezze*

majapkat = “*fiori di Maggio*”, *fiori del sambuco*

marrunarin = *guastare, ingannare, prendere in giro*
Massavetrat = “*Massa vetere*”, *toponomastico*
mbëlhasur = mbilhasur = *ammuffito, guasto*
merëngia = *tristezza, solitudine*
mollë kurçe = *mela selvatica*
nakatosjet = *nuasee*
nok = *nastro, fiocco*
rrunganxje = *arroganza*
shaturi = *zappatore*
shkatinj= *dispettoso*
shqitje = *distacco, separazione*
spavej = *spariva*
spavtin = *scomparsi*
tavuletrat = *solai, sottotetti*
titarot = *piffero*
vocele = *ragazza, giovanetta*

BIOBIBLIOGRAFI

Nando Elmo (Nandin'i Helmravet), lindi Firmozë (Acquaformosa di Cosenza, Italy) në 03/11/38.

Bëri studhimet e mesme e të lartë te kolegji Benedetto XV e këllogjervet e Shën Nilo-t e Grottaferrata-s (Roma).

Frekuentoj Universitetin "La Sapienza" e Romës tek u kle nxënës i Koliqit.

U diplomar pra te Universiteti i Palermit, te ku freqentoj leksjonat e Gurakuqit, Valentini-t e papas Mateut Sciambra. Te kjo Universitetë njohi Zefin Skiro di Maxho, me të cilin thellojë miqësinë në Pjemont tek u të dy klen mësuese te skolla e mesme. Miqësia e tyre dha shumë peme letrare e artistike.

Torin Nando Elmo u master-izua në "Gjuhësi e përgjithëshme e Semjologjië". Këtu i muar pjesë revistes sperimentale "Offerta speciale" me vepra të vlersuara jashtshteti (në Kanada), ndersa shkruanej artikuj të ndryshme nartyrje për "Katundi Ynë", "Mondo Albanese", për rivistën telematike "Arbitalia". Nani shkruan te grupi Fejsbukjan "Shkruanj urtësisht për gjithmon arbërisht".

Si shkrimëtar italian ka botuar mbjedhje poesishë: "Januae – sistri di solstizio" (bashk me poetin liti Franco Ferrero), "Per/enne meno uno"; esëje: "Lo Specchio l'Enigma", "Un gallo ad Asclepio", "L'Angelo l'Attonito la Terra".

Ka vepra pa të botuara se si romanin (si një esë mbë mergimin): "Due arbëreshë a Torino ". Ngamon italisht, vlon te tiraturit (sirtari) dy mbledhje poesishë: "Notturmi Acquaformositani", "Canzonette dell'addio".

Ka vepruar edhe si piktor. Veprat e tija jan të shprishura n'Itali, sidomos në Pjemont e Siçilí. Pindaksi ritretat e Zotrivet të tyre: të Imzotit Stamati, të Imzotit Pal Skiro, të Arkimandritit Dhimitër Kamarda.

Illustroj me vizatime veprën e Skiro di Maxho: *Lufta e mivet me*

brethqit.

Një vizatim i tij dual te kopertina e librit “*Llarg dhe afër*” i Nasho Jorgaqit (1987, Tirana).

Si shkrimëtar arbëresh ndafet midhis njëj najviteti djalektal e njëj dijturie pak e sigurte. Ndifet si ai poet grek, Solomos, te filmi i Angelopoulos “*Μια αιωνιοτητα και μια Μερα*”/“*Një Përjetësië e një Ditë*”. Si ai vete ture marr hua fjalë, këtu e këtëje – pra ja truan gjykimit të Zefit Skiro di Maxho, ndaj të cilit, kjo mbjedje i ka një dëtyr të madh.

Po, yni, nëng vete ture marr hua vet fjalë, po edhe stileme, noeri, për këtë ngë do konsideruar një artist, pse së hiri kurrë ket ajo “lënsië hyjnore” e cila e vetme bën artën. Ësht, yni, vet një intelektual, i cili jo ngamon di atë çë bën.

Rivarolo Canavese 31/12/2014

Shtypur në janar 2015
Nga Shoqata Kulturore “Mondo Albanese”
Hora e Arbëreshëvet (Palermo)